

INKLUZIJA OTROK Z AVTIZMOM – KAKO NAM GRE?

Inkluzija pomeni živeti drug z drugim, ne le sprejeti drug(a)čn(ega), posebnega medse. Pomeni družiti se, ne le ves čas dajati drugemu možnost, da se lahko pridruži.

O inkluziji je v zadnjem času veliko govora. Nekako se trudimo s prilagajanjem okolja otroku s osebnimi potrebami. Inkluzija namreč pomeni, da ne »prilagajamo« otroka danemu okolju, temveč okolje prilagodimo njemu. Preverjamo, kako poskrbeti za formo, obliko. Kako zagotoviti vse pripomočke, opremiti prostor, da nam bo vsem lažje. Otroku s posebnimi potrebami, ostalim nevrotičnim otrokom, učiteljem in staršem. Inkluzija pa predvsem pomeni tudi, da se najprej sami naučimo in s tem zavedanjem učimo druge otroke, da je potrebno posebno potrebo vrstnikov preprosto sprejeti in z njo zaživeti. Se ne preveč ukvarjati s posebnostjo, razen, kolikor je to potrebno za boljše, bolj kvalitetno sobivanje. Seveda; posebnost je potrebno spoznati, ker nam lahko ponudi možnost razumevanja in posledično sprejemanja. Vendar ne preveč, saj se sicer ne ukvarjamo z otrokom, temveč z njegovo posebnostjo. Pa vendar – kako nam gre v življenju? Kako zmoremo ponuditi inkluzijo otroku s posebnimi potrebami?

Avtizem, njegova prepoznava, diagnostika in obravnava pretežno sloni na delu nevladnih organizacij. Ne poznamo systemskega in sistematičnega spremljanja otrok z avtizmom. Prepoznava je pogosto prepozna ali pa je avtizem spregledan ali neprepozan in umeščen v drugo področje, poimenovan z drugo motnjo. To velja za vsa področja našega življenja; predšolsko in šolsko obdobje, mlajša odraslost in odraslost; šolsko, delovno in domače okolje, kot so prijatelji, družina. Zgodnja obravnava torej, za katero vsi vemo, kako zelo je pomembna, nam gre zlahka le na papir, od rok pa bolj slabo. Slednja je odvisna le od veččega očesa vzgojitelja v vrtcu ali učitelja v šoli; no v tem slednjem obdobju že težko govorimo o zgodnji obravnavi.

Kar nekaj vrtcev, šol je takih, ki se ciljano izobražujejo in se trudijo otrokom z avtizmom oz. spektroatvistično motnjo (SAM) ponuditi primerno in varno okolje, v katerem se lahko učijo in napredujejo. Strokovni delavci se trudijo k učenju prepoznavanja avtizma, učenju strategij dela z otroki s SAM. Poskušajo ponuditi inkluzijo tudi na način, da učijo druge otroke sprejemanja in prilagajanja. Te organizacije same poskrbijo za izobraževanje strokovnega kadra, saj le-to ocenjujejo kot smiselno in potrebno. Pripravljene so na partnersko sodelovanje s starši in skupaj gradijo most zaupanja, po katerem otrok z avtizmom lahko dnevno prehaja iz svojega sveta v »naš« svet in nazaj. Nekateri od teh organizacij zagotovijo tudi spremljevalca otroku z avtizmom, ki mu nudi podporo, mu je v pomoč v kritičnih situacijah in je predvsem »prevajalec jezika« med otrokom in nami ostalimi, ki delujemo z njim, v obe smeri. Dobro jim gre.

Veliko več pa je vrtcev in šol, ki ne poznajo takih zgodb. Ki jim je avtizem zagonetna uganka. Kjer avtizem ruši rutino vsakdana, ki je ni moč spremeniti, prilagoditi, opustiti. Kjer je otrok z avtizmom član skupine le na papirju, v resnici pa je zaradi svojkega vedenja izločen iz nje,

pogosto odrinjen, torej nerazumljen in nesprejet. Ker ga večinski otroci ne razumejo in ga ne znajo sprejet. Ker ga tega nismo naučili odrasli, starši in učitelji, vzgojitelji. Take skupine se pogosto ne odločajo za nekatere skupinske ali večdnevne aktivnosti, za katere bi sicer se. Ali pa otrok z avtizmom ni vključen v to dogajanje. Tako ostaja doma ali v vrtcu oz. šoli z drugimi otroki. Nekatere od teh organizacij sicer poskrbijo, da otroka z avtizmom spremlja spremljevalec, v dobri veri, da bo slednji kos nalogi, ki mu je bila zaupana. Vendar se pogosto zgodi, da temu ni tako. Ker spremljevalec ne pozna avtizma, ni posebej usposobljen za to delo, seveda nalogi ni kos. Iz spremljevalca, ki naj bi otroku z avtizmom ponudil podporo in pomoč, se čez noč prelevi v nadzornika in čuvaja, predvsem tega, da otrok z avtizmom ne bi koga poškodoval ali se ne bi zgodilo temu kaj podobnega. Torej ni v funkciji svojega poslanstva, temveč opravlja delo, ki otroka z avtizmom dodatno zmede in mu povzroča dodatno nelagodje. Torej je stanje otroka z avtizmom ob takem spremljevalcu še slabše, kot bi bilo sicer. In stanje v skupini ravno tako.

Avtizem je velik izziv za otroke in učitelje, vzgojitelje. In seveda starše.

Naj se povrnem k naslovu prispevka, k inkluziji. Inkluzija se ne bo začela v vrtcu, v šoli. Ne bo se začela nikjer drugje, kot v družbi, na najvišjih nivojih pri tistih, ki lahko vplivajo nanjo. Začela se bo tudi v domovih vseh nas, kjer se lahko o inkluziji otrok ali odraslih oseb s posebnimi potrebami, z avtizmom, pogovarjamo prav vsak dan. Ni potrebno velikega poznavanja, kaj ali kakšne so posebne potrebe, kaj je avtizem. Pomembno je vedeti le, da otroci z avtizmom živijo z nami, hodijo v iste vrtce in šole, kot drugi nevrotični otroci. Obiskujejo iste trgovine, igrišča in plaže. Pomembno je le zavedanje, da imajo tako kot oni, torej nevrotični otroci, tudi otroci z avtizmom pravico do izobraževanja, igre, ljubezni in spoštovanja. Za začetek bo to kar dovolj.

Patricija Lovišček

Zavod Modri december